

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K., pol leta 2 K. in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kato, Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrtice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Vinogradniki!

V nedeljo dne 28. novembra priredi Slov. kmečka zveza po Spodnjem Štajerskem več shodov, da ugovarja proti nameravnemu novemu davku na vino. Vlada je umaknila svoj predlog, da višje obdači pivo, istotako ne sme tudi zahtevat, da se obdači vino na račun, ki bi škodoval našemu vinogradništvu. Dosedaj še vlada ni predložila državni zbornici načrta za novo obdačenje, ampak samo naznanila, da ga namerava predložiti, za to je še pravi čas, da protestiramo (ugovarjamo).

Zborovalo se bo dne 28. novembra 1909:

Kraj	Prostor	Čas	Govornik
Ljutomer	Gostilna Vaupotič	po večernicah	Roškar
Sv. Križ na Murškem polju	Gostilna Jureš	po rani maši	Roškar
Konjice	Kaplanija	po rani maši	Dr. Verstovšek
Slov. Bistrica	Hotel Avstrija	ob 3. popoldne	Novak, Pišek
Fram	Gostilna Turner	po sv. maši	Pišek
Kostrivnica	Gostilna Lindič	po rani maši	Dr. Korošec
Sv. Peter na Medv. selu	Župnišče	po večernicah	Dr. Korošec
Imeno	Gostilna Paik	ob 3. uri popoldne	Dr. Jankovič
St. Ilj v Slov. goricah	Gostilna Celcer	po večernicah	Robič, dr. Hohnjec
Sv. Tomaž pri Ormožu	Pri Zimiču	po rani maši	Meško
Sv. Miklavž pri Ormožu	Gostilna Golenko	po večernicah	Meško
Sv. Lovrenc na Drav. polju	Zadružni dom	po rani maši	Ozmeč
Majsberk	Pri Svaršniku	po večernicah	Ozmeč
Slivnica pri Celju	v župnišču	po drugem sv. opravilu	Vrečko

Slovenski vinogradniki! Pozivljamo Vas, da se v obilnem številu udeležite naznanjenih shodov. Na dan v obrambo kmečkih teženj!

Slov. kmečka zveza.

Za svobodno šolo.

Ker se sedaj ne bližajo nobene volitve, upajo si naši liberalci z barvo zopet na dan. Ni dolgo, da je njih celjsko glasilo tajilo Kristusa-Boga, potem označilo krščanstvo kot judovski strup, opsovalo katoliško cerkev kot duševno siromaštvo, ampak upalo se je tudi glede svobodne šole povedati jasno svoje prepričanje, čeprav je moralo vedeti, kako so se pri zadnjih državnozlobovskih volitvah ravno liberalni agitatorji ljudem pridruževali, da nočejo svobodne šole. V posebnem članku je celjski „Narodni Dnevnik“ hvallil državno svobodno šolo na Francoskem.

Na Francoskem se sovražniki cerkve niso zadovoljili samo s tem, da so pognali kateheta čez šolski prag in izključili pouk vsakršnega veroizpovedanja, temveč uvedli so v šolo tudi brezverske šolske knjige, s katerimi zastrupljajo mladino s protiverskim in proticerkvenim duhom. Svobodna šola je

bila torej samo krinka, s katero so med ljudstvom lažje uspeli, da so mogli spoditi katehete iz šol. Ko so imeli svobodno šolo, pa so naredili z žalostno pogumnostjo korak naprej ter uvedli popolnoma brezversko šolo. Seveda jo še vedno imenujejo svobodno, in ne brezversko šolo.

Uvedli so namreč pred kratkim na ljudskih francoskih šolah knjigo, ki se imenuje Moralni nauk. Knjiga naj bi bila nadomestilo za katekizem in zgodbe ter Jezusove nauke. Poglejmo v to knjigo! Takoj na prvih straneh najdemo te-le stavke:

1. Cerkev je pospeševala nevednost in sužnost.
2. Znanost je cerkev uničila.
3. Krščanska pravost je ponižujoča pravost.
4. Človeške pravice so pred dolžnostmi.
5. Poganska prosveta je bila višja kakor krščanska.
6. Framasonstvo (prostozidarstvo) je dobrotvorno društvo.

zi. Bil je tudi usmiljen in radodaren. Njegova vrnitev je bila cela slavnost, vredna, da se je je veselil ves kraj daleč na okoli.

Ako bi bil kdo sedaj opazoval kneza, bi bil videl, da mu pokriva obličje oblak skrbi in tuge, katero izkuša zakriti. Njegove misli niso zbrane, ko se pogovarja z ljubljeno soprogo, ali ako gleda hčerki v nežno, otročje lice. Ne morejo ga razvedriti ljubki nežni pogledi soproge, ne živahnost hčerkinja, ni krasi večer.

„Otrok te utruki, Živan“, je dejala prijazno kneginja ter je hotela vzeti Lavrencija iz očetovih rok.

„Da bi me utrudil!“ vzdiknil je knez in objel hčerko ter jo poljubil na čelo. „Da bi me ti moj angelček utrudil, ki si mi razen tvoje matere edina radost in veselje, moj najdražji biser na svetu! Navsezam sem na vaju tako, da se mi dozdeva, če eno izgubim, da moram tudi drugo izgubiti!“

Pri teh besedah se je stresel, srčno je objel tudi svojo soprogo in s solznimi očmi vzdiknil:

„Proklet bodi, kdor se nas drzne ločiti!“

„Moj ljubi Živan!“, je rekla proseče s tresočim glasom soproga, „zakaj govoriš o ločitvi sedaj, ko smo se komaj združili?“

V tem hipu je bilo čuti tihe, milobne otročje glasove, spremljane na gitaro. Dasi se besede pesmi niso razumele, je bil napev vendar tako bolesten in žalosten, kakor vzdih umirajočega. Tako vsaj se je dozdevalo poslušalcem. Mala Lavrencija se je izvila iz očetovih objemov in zbežala k oknu. Knez in kneginja sta ji sledila.

„Glej, mama, ubogega, smrtno bledega dečka. Tako je utrujen, da ne more niti gitare več držati. Če mu kmalu ne dojde pomoč, se zgrudi na tla.“

7. Cerkev je bila vsikdar sovražnica napredka in omike in je še danes.

O veri v Boga in posmrtno življenje se v tem „katekizmu“ za otroke bere dobesedno sledeče:

„Ker se ne more vedeti, kaj bo po smrti, so ljudje poizkušali to uganiti in so si v tem oziru izmislili nebroj praznovernih domnev. Eni so rekli, da je po smrti vsega konec, drugi so verovali, da se ljudje po smrti povrnejo k Bogu, večnemu, neskončno dobremu in pravičnemu bitju. Verovali so, da ta Bog ljudi sodi, jih poplača ali kaznuje. Zato so trdili, da morajo ljudje Boga spoštovati in ga moliti, in so določili izvestne ceremonije, s katerimi se Boga častijo. Tako so prišli ljudje do različnih ver. Ver je več, njih število se ravna po tem, kako si kdo Boga predstavlja. Vse te vere govore o Bogu in o tem, kaj se ima zgoditi po smrti. Torej govore o rečeh, o katerih se ne more nič vedeti, in zato imamo mi pravico, izbrati si med vsemi temi verami tisto, ki nam bolj ugaja, in če nam nobena ne ugaja, smo lahko tudi brez vere.“

V francoski svobodni šoli se morajo otroci torej učiti brezverstva. Pravimo, da se morajo učiti; kajti vlada zapira zasebne šole, da se od vzajemni možnosti, otroke vsaj v zasebnih šolah verski vzgojevati, in sili otroke v državni šoli, da rabijo take knjige in se iz njih uče. Taka je svobodomiselnost, kateri se tudi pri nas klanjajo nekatere ohole, oziroma večinoma puhle glave. Taka je v resnici svobodna šola! Svobodi ni vera nič, ampak s silo vcepja otrokom brezverstvo in sovražnost proti cerkvi.

To francosko svobodno šolo proslavljajo naši celjski liberalci v posebnih člankih. Za njo se navdušujejo tudi naši liberalni učitelji. Kaj rečeš ti k temu, slovensko ljudstvo? Skrbi, da izgine iz tvoje okolice sleherni liberalni časnik, in da odvrneš zaslepljene pristaše od stranke, ki želi slovenskemu narodu groba, ne pa napredka!

Politični ogled.

— **Položaj.** Včeraj, dne 24. novembra se je zopet začelo zasedanje državnega zbora. Vlada želi, da se ji dovoli začasni proračun za nekaj mesecev prihodnjega leta. Slovanska Jednota je k temu pripravljena, če se ji zagotovi, da bo dala vlada ostavko, predno pride do glasovanja. Vsled tega bi odtegnila

Mladi pevec se je od utrujenosti in gladi naslonil na kostanj in se utrujen vsedel na kamen.

„Mama, mama!“ vzdiknila je ihta Lavrencija, „gotovo umre!“

Kneza je ganilo dobro in usmiljeno srce otrokovo ter je poklical dečka. Kmalu potem je stal dvajsetletni deček, slab in utrujen, tresoč se od slabosti in bojazni pred knezovo družino. Lavrencija, dasiravno še otrok, čitala je vendar jasno z obraza vso bedo in revščino ubogega pevca.

„Od gladi umrje“, je ihtela deklica.

„Vzami in jej“, je rekel knez, ko mu je prinesla kneginja na krožniku sadje in pecivo. Deček pa je povesil glavo in zarudel. Sram ga je bilo, da mu je ponujala visoka gospa jedila.

„Zakaj ne vzame?“ je vprašala nemirno Lavrencija.

Knez je vzel krožnik iz rok soproge ter ga dal svojemu otroku in rekel:

„Moja hčerka naj ti streže! Pred Bogom je ponižnost in dobrosrčnost večja od bogastva!“

„Kako ti je ime?“ vprašala ga je Lavrencija.

„Aleš“, je odgovoril deček.

„Si li danes že kaj jedel?“

„Včeraj in danes nisem še jedel ničesar, mi-lostiva gospica!“

„Že včeraj nič!“ začudi se dekle. „Torej ti ne ješ vsak dan?“

Aleš se je nasmehnil: ali to je bil srce trgajoči smehljaj. Vzel je perišče češenj, misleč, da bo dovolj. Lavrencija mu je pa prigovarjala tako dolgo ter ga osrčevala, da je bil za četrto ure krožnik prazen.

Okrepčan in osrčen je pripovedoval svoje življenje. Njegovo rojstno mesto je Salamanka. Po o-

PODLISTEK.

Kraljeva hvaležnost.

Novela spisal G. A. — poslovenil Ivan Vuk

Blizu španskega mesta Toleda se dviguje, ali se je prav za prav dvigal lep grad kneza Robida. V začetku meseca junija 1474. enega onih krasnih večerov, katere je dal Bog dal Španiji, da je oškodovala za vročino po dnevu, se je godil v sobi gradu lep in dražesten, pa tudi skrajno tužen prizor. V velikem naslonjaču je sedel knez Robida Živan, mož najlepših let in čvrste postave. V njegovem naročju se je zibala mala plevolasa deklica, sedemletna knezova hčerka Lavrencija, igraje se z dolgo očetovo brado. Pri nogah knezu je sedela mlada kneginja, njegova soproga, ter se nežno nanj naslanjala. Mesec je razsvetljeval srečno družinico, citrone, pomerance so razširjale prijeten vonj, in ptički so žgoleli svojo večerno pesmico, kakor bi slutili, da se je povrnil knez k svoji družini.

Ob času naše povesti so bili v Španiji hudi časi. Bratomorna vojska je divjala med Kastilijo in Aragonijo. Divjalo je mesto proti mestu, vas zoper vas, grad proti gradu. Celih osemnajst let se je knez Robida bojeval za Henrika IV., kralja Kastilje. In sedaj se je povrnil na svoj grad, k svoji težko prišakovani družini.

Knez Robida je že deset let srečen soprog, vendar je radi vojske malo časa prebil pri svoji progl. Oba sta se srčno ljubila; bila sta vredna drug drugega. Kneginja najlepša in najdražestnejša med vsemi hčerkami Kastilje; knez, najpogumnejši, najsrčnejši in najkrepkejši med vsemi španskimi vite-